

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark Brandenburg

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1843

XIII. Statut der Synode zu Wittstock über das Verhältniß der Altaristen und Officianten, vom Jahre 1465.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54314)

num, a tempore conductionis eorum computandum, sibi dari non procurauerint, cum effectu nolumus successefforem conductionis post dictum conductionis annum ad solvendum huiusmodi pretium obligari, Sed sibi Imputent, quod debitum sibi pretium dari non procurauerunt in termino presinito.

Item possessiones et redditus ecclesiarum missalibus inscribantur. Nullus etiam ecclesie sue libros ad domum propriam uel alium locum secum recipiat pro horis legendis, ne per negligentiam amittantur aut alias, prout sepe visum est, defendantur. Item cum processibus siue mandatis quicumque requisitus fuerit, executionem a tergo mandati manu sua taliter scribat, quod de persona executoris loco et die executionis facte liquide constare possit. Alioquin aliquid illorum peramplius omittendo delinquens arbitrarie punietur.

Item Nullus plebanus recipiat Cappellanum peregrinum et ignotum, nisi visis formatis suis et aliis literis commendaticiis approbatum.

Item Quilibet plebanus, in loco murato habitans, habeat statuta prouincialia et synodalia. Aliorum vero locorum plebani habeant statuta synodalia ad minus. Quilibet etiam huiusmodi statuta et statuenda singulis annis aput alia statuta synodalia conscribat. Eaue nostro In spiritualibus vicario post lapsam duorum mensium exnunc requisitus exhibeat oculatim, si penam ob hoc condignam voluerit euitare. Datum wistock in publica synodo per nos celebrata anno domini Millesimo quadringentesimo Sexagesimo quarto, Secunda feria post dominicam Misericordia domini, nostro Sub Secreto.

XIII. Statut der Synode zu Wittstock über das Verhältniß der Altaristen und Officianten, vom Jahre 1465.

Wedego, dei gratia Episcopus havelbergensis, Vniuerso clero per nostram Ciuitatem et dioecesim Havelbergensem vbilibet constituto, Salutem in domino sempiternam. Ex frequentibus parochialium sacerdotum, nec non altarum patronorum querelis accepimus, Quod plerique altarum rectores in tollendis fructibus siue prouentibus satis vigiles, de officio debito, propter quod fructus dantur, sibi curam aliquam inpositam vix agnoscunt, et dum nimia auaritate fructus siue prouentus capiunt ac ad eos solos oculos cordis reflectunt, Etiam officiantes, per quos interdum ea regunt, propter tenuitatem portionis sibi relicte remissi fiunt et in exequendis officiis exactam diligentiam non impendant. Vnde deuotorum fidelium suis largis erogationibus propter augmentum diuini cultus et certum officium impendendum dicta altaria dotari curantium piis votis illuditur, ecclesia diffamatur et a foundationibus beneficiorum plurimi retrahuntur. Nos igitur volentes emendare preterita et quantum possumus aduersus futura cauere, hac ordinatione per totam nostram dioecesim havelbergensem perpetuo valitura sanximus, Quod quilibet altarista uel in persona propria officium ex vicarie uel commende sue fundatione uel alios qualitercumque debitum diligenter perficiat uel loco sui, nisi ex fundatione per dioecesanum confirmata ad residentiam astringatur, ad id taliter expediendum, habeat idoneum officiantem, cui medietatem prouentuum altaris pro suo stipendio teneatur assignari. Ne tamen ex hoc cuiquam melior officiantis quam intitulati condicio videatur, Illam portionem accipi volumus de illis prouentibus, qui deducta parte, que pro incumbentibus oneribus, videlicet caritatiuo subsidio forsan Imposito, vidualibus, luminalibus et aliis huiusmodi supportandis necessaria fuerit, expedite reperiantur superesse. Nec pro diuidendis frumentis aut alia specie contendere habeat officians, Sed data ei pecunia de fructis iuxta consuetudinem loci computando sit contentus. In constituendis vero dictis officiantibus

ita seruari precipimus, Quod curatus in ciuitate uel opido uel duo simplicia beneficia aut commendas sibi perpetuo assignatas ibi uel prope habens, non possit ibidem cuiusquam beneficiati uel commendatarii esse officians, Quique vnum beneficium simplex uel commendam ibi uel prope habuerit, liceat ei adhuc vnum officiare. Qui vero nullum beneficium uel commendam taleu ibi uel prope habuerit, duorum et non plurimum beneficiorum uel commendarum officians esse possit, Saluo si nos uel noster in spiritualibus vicarius aut officialis, exposita et cognita causa rationabili, presertim contra hos ultimos tres articulos aliquid alicui specialiter duxerimus uel duxerit indulgendum. Si quis autem altaris vicarius uel commendatarius altare suum penitus inofficiatum relinquit, ordinationem huiusmodi temere uiolando, sit a perceptione fructuum siue prouentum eiusdem altaris eo ipso suspensus, donec satisfactione premissa dictam suspensionis sententiam per nos aut curie nostre officialem obtineat relaxari. Qui vero contra predictam ordinationem aliter officiare presumpserit, omnibus emolumentis, siue occasione alicuius fraternitatis, siue in vigiliis defunctorum aut alias qualitercumque in parochialibus ecclesiis uel extra obuenire consuetis, que manualia beneficia seu victualia et alias presentie nuncupantur, careat et ad ea promerenda seu lucranda reddatur inabilis per vnum annum ipso facto. Super quibus curatos locorum vigilare volumus ipsisque in virtute sancte obedientie ditricte precipiendo mandamus, ut singuli eorum excessus circa premissa, intra limites siue parochie quocumque contingentes, ad nos aut curie nostre officialem deferant, quatinus ad arrestationem fructuum ac alias penarum predictarum executionem et declarationem procedi possit, prout de iure videatur procedendum. Et quia dicti altariste et eorum vices gerentes propter incrementum diuini cultus et ampliorem parochialis domus dei decorem cum caritate sunt admisi, Suntque et ipsi plebanorum parochiani, ideoque ad impendendum eisdem reuerentias et honores ac cum gratiarum actionibus compensandum non inmerito tenentur obnoxii, Statuimus, volumus et ordinamus, quod hii omnes et singuli, ad laudem omnipotentis dei et excitandam populi deuotionem, laudabilium ostensionibus exemplorum, rectoribus parochialium ecclesiarum, intra quorum parochiarum limites cappellas uel altaria habent, in festiuitatibus ut decet assistere et processioni omnino interesse teneantur, Et se taliter eis conformare, ne suarum missarum occasione rectores ecclesiarum in offertoriis aut aliis quibuscumque detrimentum, damnum uel lesionem paciantur, Eisdemque dum eorum capellani, quos utique iuxta morem ecclesiarum habere debent, circa alia ecclesie officia uel negocia occupantur, et necesse fuerit caritatiue requisiti cum missis legendis uel cantandis aut aliis obsequiis ecclesiasticis beniuole subuenire, sub pena quatuor librarum siue talentorum cere tocens, quotiens contra premissa temere venire presumpserint, pro medietate nobis et pro medietate plebanis applicande, preter alias penas ad arbitrium nostrum aut curie nostre Officialis, si proteruitas eorum id meruerit, infligendas. Datum wistogk in publica synodo celebrata Anno Domini M. CCCC. LX. quinto, Secunda feria post Dominicam Misericordia domini, nostro sub Secreto.

XIV. Notiz über verschiedene Statute und kirchliche Vorschriften des Bischofs Wedego, vom Jahre 1469.

Nr. 12. des Havelberger Brevir.

Anno domini etc. LXIX. In Sinodo Mandat reverendus in cristo pater et dominus dominus Wedego Episcopus Havelbergenis Festum sancti Iuonis confessoris et presbiteri amplius decima nona Maii singulis annis perpetuis futuris temporibus per totam suam dioecesim a clero celebrari,